

NYE VEIER AS

Kjøita 6
4630 KRISTIANSAND S

Saksbehandler, innvalgstelefon

Ole Martin Aanonsen, 37 01 78 51

Vedtak om tillatelse - driftsfase for E39 Herdal - Røyskår, Nye Veier AS

Statsforvalteren i Agder gir Nye Veier AS tillatelse til utslipp av overvann og rensset tunnelvann etter forurensningsloven § 11, jf. § 16. Tillatelsen med tilhørende vilkår følger vedlagt. Tillatelsen gjelder fra dags dato.

Statsforvalteren vedtar at forurensningsforskriften § 39-4 sats 5 kommer til anvendelse i denne saken. Nye Veier AS skal betale kr 88 700,- for Statsforvalterens arbeid med tillatelsen.

Vedtak om tillatelse og vedtak om gebyrsats kan påklages av berørte parter eller andre med rettslig klageinteresse innen 3 uker.

Vi viser til søknaden om utslippstillatelse datert 12. februar 2024 fra JV Implenia Stangeland E39 Lyngdal ANS (JVIS) på vegne av Nye Veier AS, hvor dere søker om utslippstillatelse for driftsfasen av delstrekningen av E39 mellom Herdal og Røyskår i Lyngdal kommune.

Vedtak

Vedtak om tillatelse

Statsforvalteren i Agder gir tillatelse til forurensende virksomhet etter lov 13.3.1981 nr. 6 om vern mot forurensinger og om avfall (forurensningsloven) på visse vilkår.

Tillatelsen med tilhørende vilkår følger vedlagt dette brev. Tillatelsen er gitt med hjemmel i forurensningsloven § 11 jf. forurensningsloven § 16.

Tillatelsen kan senere endres i medhold av forurensningsloven § 18. Endringer skal være basert på skriftlig saksbehandling. Endringssøknad må foreligge i god tid før endring ønskes gjennomført.

Brudd på utslippstillatelsen er straffbart etter forurensningsloven §§ 78 og 79. Også brudd på krav som følger direkte av forurensningsloven og produktkontrollloven samt forskrifter fastsatt i medhold av disse lovene er straffbart.

Vedtak om saksbehandlingsgebyr

Nye Veier AS skal betale gebyr for vår behandling av søknaden, jf. forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften) kapittel 39-3. Vi viser til varsel om gebyr datert 13. juni 2024, august 2. februar 2021. Vi varslet sats 5 (kr 67 600,-) eller sats 4 (kr 101 500,-) for behandling av søknaden. Gebyrsatsene er i etterkant av varselet endret med virkning fra 1. juli 2024, og de justerte gebyrene for sats 5 og 4 er henholdsvis 88 700 og 133 000 kroner. Med bakgrunn i at tillatelsen i all vesentlighet er utferdiget etter 1. juli, velger vi å legge til grunn det nye beløpet.

Statsforvalteren vedtar at forurensningsforskriften § 39-4 sats 5 kommer til anvendelse i denne saken. Nye Veier AS skal betale kr 88 700,- for vårt arbeid med tillatelsen. Hjemmel for vedtaket er forurensningsforskriften § 39-3, jf. § 39-4.

Ressursbruk knyttet til saksbehandlingen er lagt til grunn ved fastsettelse av gebyrsats. Herunder hører gjennomgang av søknaden, korrespondanse med søker, høring av saken samt endelig ferdigstillelse av tillatelsen. Innsats fra andre fagpersoner hos Statsforvalteren inngår også.

Miljødirektoratet vil ettersende faktura.

Frister

Tabell 1. Tabellen viser oversikt over krav med spesifikke frister satt i tillatelsen.

Tiltak	Frist	Referanse
Innsending av oppdatert måleprogram for rapporteringspliktige komponenter.	1. mars .2025	8.4
Vurdering av behov for oppdatering av miljøovervåkningsprogram i tillatelse nummer 2019.0867.T	1. mars 2025	9.1
Innsending av årsrapport til Statsforvalteren	1. mars hvert år	8.5

1. Kort om bakgrunnen for saken

Nye Veier AS fikk den 15. november 2020 tillatelse til utslipp fra midlertidig anleggsvirksomhet i forbindelse med opparbeidelse av delstrekningen av ny E39 mellom Herdal og Røyskår. Denne parsellen er om lag ti kilometer lang, hvor 2,5 km er veg i dagen, mens resten går i tunnel. Hele vegstrekningen bygges som firefelts motorvei, og tunnelene har doble løp. I tillatelsen til utslipp fra midlertidig anleggsvirksomhet punkt 11 er det fastsatt krav om at virksomheten skal søke om tillatelse til utslipp fra veianleggets driftsfase før anleggsfasen er ferdig. Utslippstillatelsen for driftsfasen fastsetter relevante grenseverdier for utslipp fra behandlingsanlegg for vann fra veglinjen og fastsetter et relevant overvåkingsprogram.

2. Rettslig utgangspunkt

Forurensningsloven

Når Statsforvalteren vurderer om tillatelse til forurensende virksomhet skal gis, og eventuelt på hvilke vilkår, skal vi legge vekt på de forurensningsmessige ulempene ved tiltaket sammenholdt med fordeler og ulemper tiltaket for øvrig vil medføre, jf. forurensningsloven § 11 siste ledd. I vurderingen

vil vi særlig ta i betraktning i hvilken grad den omsøkte virksomheten er akseptabel sett i lys av forurensningslovens formål og retningslinjer i §§ 1 og 2.

Forurensningsloven § 8, 3. ledd viser til at forurensninger som ikke medfører nevneverdige skader eller ulemper kan finne sted uten tillatelse etter § 11.

Naturmangfoldloven

Lov om forvaltning av naturens mangfold (Naturmangfoldloven) sine forvaltningsmål i §§ 4 og 5 ligger til grunn for Statsforvalterens myndighetsutøvelse. Videre skal prinsippene i §§ 8 til 12 om blant annet kunnskapsgrunnlag, føre- var-tilnærming og samlet belastning legges til grunn som retningslinjer når vi treffer beslutninger som berører naturmangfold.

Vannforskriften

Forskrift om rammer for vannforvaltningen (vannforskriften) inneholder forpliktende miljømål om at myndighetene skal sørge for at alle vannforekomster skal oppnå god kjemisk og økologisk tilstand innen 2027, med mindre det er gitt unntak med hjemmel i forskriften § 9 eller § 10.

Nasjonalt prioriterte stoffer

Forurensningsmyndighetene har et mål om å kontinuerlig redusere utslipp av nasjonalt prioriterte stoffer (se vedlegg 1 i tillatelsen) med mål om at utslipp av slike stoffer blir stanset innen 2020, jf. Klima- og miljødepartementet, *Handlingsplan for ein giftfri kvardag 2021–2024*.

3. Statsforvalterens vurdering

3.1. Begrunnelse for vedtaket

Avrenning fra veibanen og tunnelvaskevann kan inneholde forurensninger som veistøv, tungmetaller, miljøgifter (som PAH, olje, ftalater osv), salt, mikroplast og veisalt. Forurensningene kommer fra bremsedeler, dekk (mikroplast), utslipp fra forbrenningsmotorer, olje- og bensinsøl, slitasje fra vei (asfalt), veisalt, plantevernmidler og vaskemidler. Det er forventet et høyere innhold av forurensninger i tunnelvaskevann enn fra avrenning fra dagsoner. Over tid vil forurensninger samles opp inne i tunnelen og være mer oppkonsentrert, og ved tunnelvask vil dette kunne medføre uønskede utslipp av forurensning dersom det ikke håndteres på en forsvarlig måte.

Som følge av at det oppsamlede vaskevannet etter tunnelvask inneholder en oppkonsentrert mengde forurensning, er det etter hvert blitt vanlig å gi utlippstillatelse med utslippsgrenser knyttet til utslipp av rensset vann fra behandlingsanlegg for tunnelvaskevann der hvor det etableres nye veianlegg med høy ÅDT. Reguleringen er med på å sikre en reduksjon av uønskede utslipp av miljøskadelige stoffer til vannforekomster og andre sårbare naturområder og drikkevannskilder.

Vi forventer at mye av forurensningen fra tunnelvask og overvann fra vei vil være partikkelbundet og knyttet til veistøv. Dette gjelder i særlig grad tungmetaller og organiske miljøgifter. Det er derfor viktig at Nye Veier AS har gode rutiner ved vasking av tunnel, optimaliserer vaskefrekvenser og samtidig gjennomfører nødvendige tiltak for å unngå uønskede utslipp til vann og vassdrag i forbindelse med vasking og annet vedlikeholdsarbeid.

Statsforvalteren har gjennom vår behandling av søknaden gjort en vurdering av de ulike komponentene som kan forventes å oppstå i driftsfasen av E39 mellom Herdal og Røyskår og den

påvirkningen disse kan forventes å ha på resipientene i området. Utslippskomponentene er vurdert i henhold til bestemmelsene i naturmangfoldloven § 7, jf. §§ 8-12 og vannforskriften §§ 4 og 12.

Der vi har funnet grunn til å tro at forurensningen vil kunne være av vesentlig betydning, har vi valgt å fastsette grenseverdier for de mest sentrale komponentene. For de områder eller komponenter der vi ikke forventer å finne forurensning som kan sies å være av vesentlig omfang, har vi valgt å ikke fastsette grenseverdier, jf. forurensningsloven § 8 3. ledd, men Nye Veier skal kartlegge eventuell påvirkning fra utslippene gjennom pågående miljøovervåking og/eller utslippskontroll.

3.2. Begrunnelse for utvalgte vilkår og krav

3.2.1. Tillatelsens ramme (punkt 1 i tillatelsen)

Tillatelsens ramme omfatter både rensed tunnelvaskevann og urensed dremsvann og overflatevann fra øvrige deler av veganlegget. Overvann og dremsvann er tatt med i tillatelsens ramme med bakgrunn i at det i tillatelsens vilkårsdel punkt 3.1.2. er satt vilkår om dokumentasjon av mulig påvirkning på resipientene knyttet til diffuse utslipp, jf. vilkårsdelens punkt 8 og 9.

Kunnskapsgrunnlaget, jf. naturmangfoldloven § 8, vurderes å være godt for resipientene langs delstrekningen, og det er innhentet biologiske og kjemiske data i forkant av både reguleringsplanprosessen og utslippstillatelsen for anleggsfasen samt at det er gjennomført miljøovervåking i hele anleggsfasen for veianlegget. Denne vil fortsette i dagens omfang inntil det foreligger tilstrekkelig dokumentasjon på at anlegget ikke har negativ påvirkning på naturmiljøet, og Statsforvalteren etter søknad fra Nye Veier AS endrer kravet til miljøovervåking.

3.2.2. Utslipp til vann (punkt 3.2 i tillatelsen)

Alt vann fra tunnelvask Utslipp av rensed tunnelvaskevann skal ledes til Herdalsbekken og videre til Littleåna etter rensing i tottrinns renseanlegg. Vaskevannet vil først ledes til et sedimentasjonsbasseng, hvor oppholdstiden er minimum 14 dager. Vannet ledes deretter til oljeutskiller, før vannet ledes til en åpen infiltrasjonssone før det går til prøvetakingskum og ledes til Herdalsbekken.

Vi vurderer veiens driftsfase å ha lavere risiko for større forurensninger av suspendert stoff og endringer i pH enn hva som har vært tilfellet i anleggsfasen. I søknaden er det vist til at Herdalsbekken tidvis har lav vannføring, og at tunnelvask og tømning av sedimentasjonsbasseng fortrinnsvis må skje i perioder med tilstrekkelig vannføring i Herdalsbekken. Erfaringer fra tilsvarende anlegg på E18 og E39 har vist at risikoen for miljøskadelige utslipp etter en tottrinns renseløsning er lav. Vi mener det derfor vil være liten sannsynlighet for at utslipp av rensed tunnelvann vil kunne påvirke resipienten i vesentlig grad. Vi vurderer derfor sannsynligheten for miljøskade vurderes til å være lav her også, selv om vassdraget periodevis har lav vannføring.

Tilførsel av mikroplast fra bl.a. bildekk og veimaling med plaststoffer har fått et økende fokus de senere årene. Det har vært lite forskning omkring konsekvensene av disse utslippene til vann og vassdrag tidligere, men det er nå satt i gang noen større forskningsprosjekter. Mikroplasten fra bildekk kan inneholde miljøgifter som kan medføre skade på organismer som får i seg mikroplasten.

Med bakgrunn i føre-var-prinsippet, jf. naturmangfoldloven § 9, mener vi derfor at Nye Veier AS må overvåke og vurdere utslippet av mikroplast i rensed tunnelvann og om nødvendig vurdere tiltak for å begrense utslippet av mikroplast. Prøvetakingen må være i henhold til anbefalt praksis eller standard for analyse.

Under tunnelvaskingen vil vi forvente at mye av de miljøskadelige stoffene fra overflatene i tunnelen sedimenteres i sedimentasjonsbassenget. Det er derfor viktig å ha tilstrekkelig oppholdstid slik at partiklene får tid til å bunnfelle. Statsforvalteren setter ikke spesifikke krav til oppholdstid, men forutsetter at vurderinger av dette er gjort i forbindelse med miljørisikoanalyse og prosjektering, slik at rensesystemene er tilstrekkelig dimensjonert og fungerer etter hensikten slik at utslippene ikke medfører forringelse av vann og vassdrag.

Det skal normalt ikke benyttes såpeprodukter i forbindelse med tunnelvask, men dette kan likevel forekomme ved enkelte tilfeller.

Statsforvalteren finner at den valgte renseløsningen for tunnelvaskevann er hensiktsmessig i forhold til det omfanget og de mulige konsekvensene utslippet har. De forventede utslippsmengdene- og konsentrasjonene er ikke ventet å vesentlig endre resipientens samlede belastning, jf. naturmangfoldloven §§ 10 og 12. Vi kan ikke se at utslippet av rensed tunnelvann vil kunne føre til en reduksjon i tilstand eller ha en negativ innvirkning på resipientens sannsynlighet for å oppnå miljømålet, jf. vannforskriften § 4. Vannforskriften § 12 kommer følgelig ikke til anvendelse.

På linje med for tidligere tillatelser for tilsvarende anlegg, har Statsforvalteren valgt å fastsette grenseverdier for pH, suspendert stoff og oljeforbindelser i det rensede tunnelvaskevannet. Målepunktet for analysene skal være etter utløp fra infiltrasjonsbassenget og før utslipp til Herdalsbekken.

Selv om Statsforvalteren ikke fastsetter grenseverdier for metaller, øvrige organiske miljøgifter, mikroplast eller salter, forventer vi at relevante parametere inngår i prøvetakingsprogrammet som omfatter rensed tunnelvaskevann.

Om suspendert stoff

Nye Veier har søkt om en grenseverdi for suspendert stoff på 50 mg/l i utslippet etter infiltrasjonsbassenget. I tilsvarende tillatelser for lignende anlegg, har Statsforvalteren tidligere satt grense for suspendert stoff lik 25 mg/l ut fra infiltrasjonsbasseng. Vi mener mengden suspendert stoff som kan holdes tilbake gjennom tilstrekkelig oppholdstid i sedimentasjonsbassenget og infiltrasjonsbassenget tilsier at 25 mg/l er et krav som er realistisk å oppnå.

Prøver som overskrider grenseverdiene kan ses bort i fra dersom det kan sannsynliggjøres at verdien skyldes partikkelflukt fra selve infiltrasjonsmediet, siden lave til moderate mengder suspendert stoff av ikke-forurenset mineralsk opphav ikke vi ha en negativ effekt på miljøet nedstrøms utslippet.

Om oljeforbindelser

Nye Veier har foreslått en grenseverdi for olje lik 5 mg/l i det rensede vannet. Statsforvalteren vil påpeke at ethvert utslipp av olje til resipienten er uønsket. Med bakgrunn i erfaringer fra drift av nye oljeutskillere, mener vi det ved normal drift er svært lave konsentrasjoner av olje i vannet ut fra oljeutskillere, og at en grenseverdi på 5 mg/l derfor gir en unødvendig høy grenseverdi. Vi mener en grenseverdi for olje lik 1,0 mg/l ut fra infiltrasjonsanlegget gir en realistisk grenseverdi, og at denne lar seg overholde ved normal drift og vedlikehold av oljeutskilleren. Grenseverdien samsvarer også med fastsatt grenseverdi for tilsvarende utslippstillatelser for andre veganlegg.

Om pH

Nye Veier viser i sin søknad til at metallforbindelser normalt har høyere løselighet ved lav pH. Det er ikke søkt om en spesifikk grenseverdi for pH. Av hensyn til at Herdalsbekken og Litleåna tidvis kan ha

svært lav vannføring, er det en risiko for at vann med pH som avviker sterkt fra normalen vil kunne påvirke vassdraget negativt, selv etter noe fortykning. Vassdragene her har, i likhet med mange sørlandsvassdrag, tidvis pH under 6. Vi mener derfor en nedre grenseverdi på 5,5 ut fra infiltrasjonsbassenget er tilstrekkelig for å ivareta nedstrøms vannkvalitet. Øvre grenseverdi settes til 8,5 i likhet med andre tilsvarende veganlegg.

3.2.3. Diffuse utslipp av overvann (punkt 3.1.2 i tillatelsen)

Dagsonen av veianlegget ligger i nedbørsfeltene til de Litleåna, Lygna og Møska. Statsforvalteren vurderer at forurensning knyttet til dagsonen i hovedsak vil omfatte oljeforbindelser, salt, partikler, mikroplast og organiske miljøgifter.

Størstedelen av veganlegget ligger i tunnel. Overvann fra vegbanen over Lygna over Kvelland bro og over Møska ved Hårikstad bro ledes via sedimentasjonsbassenger før utslipp til grøft. For øvrige deler av vegbanen vil overvannet ledes til infiltrasjon i grøfter. Dette vil sikre at overflatevannet vil gjennomgå en naturlig rensing før vannet når hovedresipientene. Vi mener risikoen for at resipientene vil kunne bli negativt påvirket slik at miljømålene for vannforvaltningen ikke nås eller miljøtilstanden reduseres, jamfør vannforskriften § 4, vil være så liten at forurensning fra overvann vil falle inn under forurensningsloven § 8, 3. ledd. Dette medfører at det ikke fastsettes utslippsgrenser knyttet til utslipp av overvann. Med tilsvarende begrunnelse følger det at vannforskriften § 12 ikke kommer til anvendelse.

Avrenning av overvann med oppløst vegsalt vil normalt kunne medføre at det dannes lag med saltvann i bunnen av innsjøer, siden saltvann er tyngre enn ferskvann. I denne saken vurderes ikke salt å være et potensielt problem, både fordi saltbruken på veistrekket vil være liten som følge av tunnelandelen og at resipientene er elver hvor vannet ikke renner gjennom innsjøer før det når sjøen.

Selv om Statsforvalteren ikke har fastsatt grenseverdier knyttet til overvann, forventer vi at forbindelser som er relevante for drift av vei overvåkes i samsvar med det pågående overvåkingsprogrammet knyttet til utslippstillatelse nummer 2020.1077.T, jf. denne tillatelsens punkt 9.1.

4. Faktagrunnlag

4.1. Kort beskrivelse av veianlegget

Nye Veier AS har ansvaret for utbygging av E39 mellom Kristiansand og Ålgård. Delstrekningen mellom Herdal og Røyskår i Lyngdal kommune er en firefelts motorveg på om lag 10 km lengde, inkludert om lag 7 km tunnel med doble løp. Fartsgrensen er 110 km/t. Veganlegget omfatter også sidearealer, behandlingssystemer for håndtering av forurenset vann og nødvendige kryssløsninger.

4.2. Om søknaden

JVIS har på vegne av Nye Veier AS søkt om fastsettelse av grenseverdier knyttet til rensed overflatevann og vaskevann fra tunnelene på delstrekningen. Alt overflatevann og vaskevann fra Rossåstunnelen og Kållåstunnelen samles i et felles system og ledes til et totrinns renseanlegg i Herdal. Søknaden har forslag til grenseverdier for suspendert stoff og olje. Søker har også satt opp et forslag til miljøovervåkingsprogram for veiens driftsfase.

Alt øvrig vann fra veglinjen infiltreres i grøfter, åpne sedimenteringsbassenger eller sideterrenget før det drenerer naturlig mot resipient. Drensvann fra bergrommet i tunnel regnes for å være rent, og ledes direkte til resipient.

Som en del av søknaden er det gjennomført en sårbarhetsanalyse i henhold til Statens vegvesens rapporter nr. 578 «*Vannforekomsters sårbarhet for avrenning fra vei*» og nr. 597 «*Vannforekomsters sårbarhet for avrenningsvann fra vei under anlegg- og driftsfasen*». Resipienten for tunnelutslippet er Litleåna via Herdalsbekken, og begge vannforekomstene er vurdert til å ha samlet høy sårbarhet med hensyn til naturmangfold og hensyn til vannforskriften.

4.3. Om vannforekomstene

Veianlegget berører vannforekomstene Møska (0247-435-R), Herdalsbekken, (del av Litleåna bekkefelt 024-448-R) og Litleåna (024/443-R).

Møska er et sidevassdrag til Lygna og er definert som middels stor og svært kalkfattig. Økologisk tilstand er svært dårlig, i hovedsak basert på forsuringsavhengige faktorer. Kjemisk tilstand er imidlertid god. Litleåna har også dårlig økologisk kvalitet basert på sur nedbør-relaterede forhold, mens den kjemiske tilstanden er god.

5 Saksgang

Statsforvalteren behandler søknader i samsvar med forurensningsforskriften kapittel 36 om behandling av tillatelser etter forurensningsloven.

5.1. Forhåndsvarsel og uttalelser

Søknaden har vært på offentlig høring i perioden fra 12. juni – 9. august 2024. Det kom ikke inn merknader til søknaden i løpet av høringsperioden.

5.2. Oversendelse av utkast for gjennomgang.

Nye Veier AS fikk oversendt utkast til tillatelse med vilkår i brev datert 30. august 2024. I sin tilbakemelding datert 19. september 2024 uttaler de at de ikke har merknader til tillatelsen innhold eller vilkår, men ønsker at frist for innsendelse av oppdatert miljøovervåkingsprogram endres til 1. mars 2025.

Statsforvalteren har endret frist for vilkåret i henhold til søkers ønske.

6. Klagerett

Nye Veier AS og andre med rettslig klageinteresse kan klage på vedtaket, inkludert gebyrsatsen. En eventuell klage bør inneholde en begrunnelse og hvilke endringer som ønskes. I tillegg skal andre opplysninger som kan ha betydning for saken, komme fram.

Klagefristen er tre uker fra dette brevet ble mottatt. En eventuell klage skal sendes til Statsforvalteren i Agder.

Med hilsen

Pia Karine Hem Molaug (e.f.)

Veronica Skjævestad

ass. miljøverndirektør

seksjonsleder

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg:

- 1 Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven for Nye Veier AS til utslipp fra driftsfase for E39 delstrekning Herdal - Røyskår

Kopi til:

Lyngdal kommune	Postboks 353	4577	LYNGDAL
BRANNVESENET SØR IKS	Sorenskriver Fridrichsens gate 7	4514	MANDAL
LISTER FRILUFTSRÅD	Nordberg Fort Hervollveien 52	4560	VANSE
NATURVERNFORBUNDET I AGDER	Postboks 718	4666	KRISTIANSAND S
Norges vassdrags- og energidirektorat	Postboks 5091, Majorstuen	0301	OSLO
KYSTVERKET	Postboks 1502	6025	ÅLESUND
Mattilsynet	Postboks 383	2381	BRUMUNDDAL
Agder fylkeskommune	Postboks 788 Stoa	4809	ARENDAL
Statens vegvesen	Postboks 1010 Nordre Ål	2605	LILLEHAMMER
Norsk Maritimt museum	Bygdøynesveien 37	0286	OSLO
FORUM FOR NATUR OG FRILUFTSLIV (FNF) AGDER 2	Gyldenløves gate 2	4611	KRISTIANSAND S
Fiskeridirektoratet	Postboks 185 Sentrum	5804	BERGEN
LYGNA ELVEIERLAG SA	v/ Arne Kristensen Kvåsveien 235	4580	LYNGDAL